

Zadnje njegove besede so bile: „Oh, ko bi šla tudi (hčerka) Marija z menoj! Kakšno veselje bi bilo zame!... In, ako boš potrebovala kakršnih nasvetov, obrni se do Janka Lešana, ker na Bregu sploh ni učiteljev...“ Po teh besedah je obstal in izdihnil...“

Osmi dan po njegovi smrti mu je sledila njegova ljubljena Marija...“

Tako gospa Bogatčeva. To je tragika tega slučaja, da sta oče in hči drug za drugim umrli tekom 8 dni! Ali je to le slučaj ali nedoumno delo neznanih višjih moči?

Dragi Kristjan! Tebi se je izpolnila želja, da si zdaj zopet združen s svojo hčerko ljubljeno Marijo! Bodita srečna v kraljestvu duhov, vrhu zvezd! Po tem burnem, usodopolnem življenju sladko počivaj, preblaga duša! —

Bukovica, 22. maja 1917.

Janko Leban.

Srednješolske vesti.

Ravnatelj novomeške gimnazije Franc Breznik je stopil v pokoj. Ob tej priliki mu je podelil cesar naslov vladnega svetnika.

Sklep letošnjega šolskega leta 1916/17 na srednjih šolah bo po ministerialni odredbi dne 28. junija 1917.

Iz Zagreba.

Kulturni dokument. Vseučiliški profesor v Zagrebu, dr. Anton Heinz, je v lepem listu „Priroda“ priobčil popularno razpravo, v kateri je med drugim izrek, da čudeži nimajo realne eksistence, vsaj ne za mislečega človeka, ki je vsaj toliko napreden, da zna s seboj otresti verige katerega koli dogmatizma. Te besede so dale povod, da je pater Teofil Harapin v „Katoliškem Listu“ proglasil dr. Heinza, moža največje znanstvene veljave, za brezbožnega zastrupljenca mladine, ki ga je treba vtekniti v blaznico. Na to je zdaj odgovoril dr. Heinz s posebnim odprtim pismom, odgoril tako, da si bo to napadalec zapomnil. Napad dr. Heinza je pa vsekakor kulturni dokument ter kaže, koliko teme in fanatizma še vlada v gotovih krogih na Hrvaškem.

„Die Südslaven“. Iz Zagreba nam poročajo: Pod naslovom „Die Südslaven“ začne dr. Oton Kraus v Lipskem izdajati list, ki naj Nemčijo seznani z južnimi Slovani. Dr. Kraus je časnikar in je nekoč urejal tudi „Agrar Tagblatt“. O njem gre glas, da je mož velike kulture in bistrega pogleda, da dobro pozna naš jug in da je prepojen resnične ljubezni do južnega Slovanstva. Mož se je lotil težkega, a hvaležnega dela, toda ako mu uspe, bo južnim Slovanom mnogo koristil. Resnica je, da moraš vsakogar prej spoznati, ako ga hočeš spoštovati. In dr. Kraus hoče Nemcem nuditi ta pogoj: Spoznavajte južne Slované, potem jih boste vzljubili in spoštovali!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Društvu „Jubilejska samopomoč“ je treba poslati za 51. smrti slučaj (Anton Stres). Oni člani, ki so prejeli položnice za prejšnje zaostanke, pa jih še niso izabili, naj ob odposiljavi prištejejo tudi 51. smrti slučaj; ostali prejmo položnice.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. VI. izkaz prispevkov za uč. voj. podporni sklad v času od 1. sušca do 15. maja 1917. — 1. Okraj Celje: Deška okoliška šola v Celju, 16 K; Dobrna (gdč. Levstik), 2 K; Dramlje, 840 K; Frankolovo, 650 K; Galicija, 7 K; Gotovlje, 470 K; Griže, 29 K; Kalobje, 840 K; Novacerkev, 840 K; Liboje, 10 K; Petrovče, 840 K; Šmartno, 470 K; St. Lovrenc, 750 K; Svetina, 9 K; Teharje, 8 K; Vojnik, 13 K; St. Pavel, 2060 K; Žalec, 11 K; St. Juri ob j. ž. deški šola, 360 K; Blagovna, 820 K; St. Peter S. d., 620 K; skupaj K 20060. — 2. Okraj Gornja Radgona: Sv. Duh (Ana Ciuha) 120 K; Sv. Juri na Ščavnj, 1260 K; Negova (Korošec & Fürst po 2 K), 4 K; Stara cesta (Ljutomer) Tomažič Ivan, 3 K; skupaj 2080 K manj 23 vin. za poštino je K 2057; — 3. Okraj Konjice: Konjiško učiteljsko društvo po gosp. Ant. Beumen K 20. — 4. Okraj Kozje: Pilštanj, 2010 K; Grmovšek K 7—, Stauffer 910 K, Vrečko 3 K, Berthold 1 K. — 5. Okraj Laško: Dol, 480 K; Hrastnik, 1840 K; Laški t. g. — okolica, 1040 K; Sv. Lenart (Fabjan), 2 K; Trbovlje, 16 K; Trbovlje-Vode, 12 K in 10 K dar tovarišice Zencovihove namesto venca na grob gosp. Wessnerja; Turje, 120 K; skupaj K 7480. — 6. Okraj Ormož: Svetinje (L & A. Šjanec) 6 K. — 7. Okraj Sv. Lenart: Sv. Trojica (I. & H.

Kovačič) K 540. — 8. Okraj Šmarje: Pristava, 6 K. — Okraj Vransko: Sv. Juri p. Tab., 8 K; Letuš, 2 K; Polzela 10 K; skupaj 20 K.

Vsota tega izkaza . K 37647

prej izkazanih . . . 159979

Skupaj . . K 197626

Prosi se nadaljnjih prispevkov!

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Obračamo se do vseh okr. učiteljskih društev, da pričnejo z živahnejšim delovanjem, ker tako ne gre dalje. Zvezina blagajna je pasivna in s tem je oteženo vse delovanje osrednjega odbora. Dve društvu dolgujeta članarino že tri leta nazaj, tri društva za dve leti, dve za eno leto, a za tekoče leto sta plačali članarino samo dve društvu. — Poravnajte takoj vsaj zaostalo članarino, plačajte jo pa po možnosti tudi za letos. Ta poziv smatrajte za resen opomin k izvrševanju stanovskih dolžnosti ter poravnajte zamujeno takoj!

Vodstvo.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo sklicem k zborovanju meseca junija najbrž v Šmarje. Po priporočilu okrajnega šol. sveta povabim strokovnjaka za predavanje o gobah. Ako ima radi kraja in vsopreda kdo kakšno željo, naj mi jo blagovoli naznaniti. Dan in vzpored javim vsem p. n. članicam in članom po dopisnici.

Siivnica, dne 14. maja 1917.

Tom. Kurbus, tč. predsednik.

Kranjske vesti.

Štajerske vesti.

—š— Zborovanje „Učiteljskega društva za pol. okraj Ljutomer“. Po preteku skoraj 3 let je zopet naše društvo zborovalo v četrtek, dne 10. maja pri Sv. Juriju. Udeležba se sme imenovati z ozirom na sedanje razmere prav povoljna, saj so bile nekatere šole polnoštevilno zastopane. Najpred nas je šol. vodja domače šole tov. Maurič prav pristrčno pozdravil, potem se je predsednik Tomažič spomnil smrti presv. cesarja Franca Jožefa I., poudarjajoč zasluge za razvoj šolstva in enakopravnost narodov. Nadalje omeni zgube v naših vrstah in sicer vrlega tovariša, ustanovnika, večletnega predsednika in blagajnika Kryla ter zvestega člana nadučitelja Vrečeta iz Negove. Vojna furija nam ni pobrala do sedaj nobenega naših ljubih tovarišev; sklence se, da pismo po zdravi društvu vsakega posebe. Dal jim Bog i nadalje zdravje in srečo! Izmed dopisov omenim le onega „Slov. Šolske Matice“ s pristavkom, da pri nas ni potrebna še posebna agitacija, ker se učitelstvo zaveda v polni meri svojih dolžnosti, povrh pa zahteva naš okrajni šol. svet, da mora biti za vsako šolsko knjižnico naročena Slov. Šols. Matica. (Bi menda bilo v mnogih okrajih umestno.) Ker je tovariš Cilenšek vojak, poda kratko poročilo predsednik, a blagajniški tov. Maurič, ki je po smrti g. Kryla prevzel blagajniške posle. Stanje blagajne sicer ni slabo, ker imamo še nekaj preostanka, a bilo bi lahko še boljše, da nimamo v našem okraju ljudi, ki jim je organizacija nek neobdobje. Upajmo, da se razmere i v tem oziru izboljšajo. Sicer smo mnenja, da bo treba ne le pri nas, temveč povsod, temeljito obračunati z onimi, ki so le nekaj privesek našega stanu ter se oglasijo le takrat, kadar jim organizacija, za katero se drugače nič ne zmenijo, ne more priboriti priboljškov po njih želji. — Volitve odbora niso mnogo spremenile; izvoljeni so: za predsednika I. Tomažič, za njegovega namestnika Sim. Cvahle, za tajnico Hermina Mahorčič, za blagajnika K. Maurič, za knjižničarja Kv. Perli, za pevovodjo Fr. Cvetko, odbornik je L. Bernard. Po izvolitvi pozove predsednik ne le odbor, ampak vse člane k vztrajnemu skupnemu delovanju v prid šolstva in stanu, poudarjajoč, da ne tvorita društva samo predsednik in odbor, ampak vsi člani in je uspeh le takrat mogoč, ako se slednji zaveda svojih dolžnosti. — Za tem govori Tomažič o podražavljenju ljudskih šol, omenja svitile in temne strani in stališče, ki ga je do sedaj zavzemalo slovensko učitelstvo v tej zadevi. O predmetu se je vnela živahna debata, ki je vodila do zaključka za počravljenje ljudskih šol. — Tudi o točki „Razpis učiteljskih mest“ se je živahno debatiralo. Učitelstvu se ne sme zgoditi nobena krivica ter naj dobijo isti, ki bi sicer bili že definitivni in imeli pravico do starostnih doklad, posebne doklade ter naj se vsakemu vsa leta po drugem izpitu štejejo za definitivna. Pozabiti pa tudi ne smemo mladih tovarišev, ki imajo le zrelostni izpit ker tudi tem se godi krivica. Za razpis se ne moremo ogreti, ker bi se na ta način marsikateremu zgodila krivica, ker bi se ne mogel potegovati za mesto, ki bi mu najbolj ugajalo. Ako pa že ne morejo zadeve drugače urediti, kakor z rapisi, pa se naj zasedanje mest ne vrši pred koncem vojne, ker bi preseljevanje v sedanjem času povzročilo zmešnjave osobito pri suplentih in oproščenih. Da se ognemo po mogočnosti krivicam, ki se navadno dogajajo pri nameščenjih, se sklence sledeče: Vodstvo organizacije naj izposluje še pred razpisi mest pri dežel. šol. sveta odredbo, ki določa, da ako se krajni, ozir. okrajni šolski sveti ne ozirata pri sestavi terna predlogov na določbe, da je upoštevati v prvi vrsti službeno najstarejši in najbolj sposobne prosilce, imenuje sam izmed prosilcev za mesto istega, ki mu gre po postavnih določbah, ne oziraje se na to ali je bil ali ne v terna predlogu. — Do sedaj so se šolske oblasti le redko ozirale na starost in sposobnost, ampak veljala je protekcija, ki ji mora biti enkrat konec, ako se neče zamoriti v najvestnejših in najspodobnejših veselje do dela in napredka ter tako občutno oškodovati šolstvo — Ko so se rešile še nekatere društvena vprašanja, zaključil predsednik 2 in pol urno zborovanje. Da ima učitelstvo tudi v teh resnih in težkih časih resno voljo do dela, je dokaz soglasen sklep, da zborujemo zopet meseca julija. Na tem pride na dnevni red aktualno vprašanje o reformi ljudskega šolstva.

—š— Za VI. vojno posojilo se vsepovsod z veliko vneto dela ter je vsekakor opravičeno upati, da se bo tistega po ljudskih šolah na Štajerskem spet podpisala znatna svota.

—š— Polzela. K poročilu o koncertu, ki se je vršil dne 15. aprila t. l. na Polzeli v prid v vojni oslepelim vojakom, moramo dostaviti, da je med imeni osebnosti, ki so si stekle zasluge za lepi uspeh koncerta, po neljubi pomoti izostalo ime prokurista tovarne Kurka & Wildi na Polzeli gospoda

Gustava Urbaneka. Ta gospod je bil, ki je z g. Neratom napravil načrt za koncert, se je posebno trudil pri predprodaji vstopnic in tako dosegel lep denarni uspeh. S tem lojalno popravljamo to neljubo pomoto.

—š— Otroški vrtec v Gabrjih pri Celju. Dne 10. marca t. l. je minilo deset let, odkar se je otvoril otroški slovenski vrtec v Gabrjih, tem važnem industrialnem predkraju Celja. Ta zavod je imenitne važnosti za slovenski življenj v celjski okolici ter je doslej prav blagodejno deloval. Z ozirom na to smo pričakovali, da se bo ob desetletnici kaj vprizorilo v prilog tej kulturni napravi. Pa kaj; kdo bo sedaj ob vojnem tršču mislil na kaj takega!

—š— Umrli je dne 19. maja t. l. v 78. letu svoje starosti v Radgoni upokojeni nadučitelj Jakob Karel Budna. — Pokojnik je s prva nekaj let učiteljeval na Vranskem ter je bil tačas navdušen narodnjak. Je tudi pisaril in sicer pod imenom „Vlastenski“. A pozneje se je prelevil ter vskočil v nasprotni tabor. N. v m. p. l.

—š— Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Stelermarks“. Društveni odbor sporoča: Umrli sta društvena člana: nadučitelj Konrad Mejovšek dne 30. septembra 1916 in nadučitelj Peter Pavlin dne 25. marca 1917. To je 150. in 151. smrti slučaj. Za ta dva slučaja naj društveniki tako vplačajo po 2 K (skupaj 4 K)! — Tisti člani, ki si žele v bodoče posameznih obvestil, pa doneskov še niso vplačali, naj to obenem store! — V letu 1916. je bilo 12 smrtnih slučajev, o treh, ki so padli leta 1915, je društveno vodstvo tudi šele zvedelo. Prvi (136.) smrti slučaj v letu 1916. je bil Alojzij Košar. — Število članov znaša 832, t. j. za 12 več, kakor v preteklem letu.

—š— Kal nad Dolom pri Hrastniku ob južni železnici ima ekskurzno šolo, ki jo oskrbuje učiteljsko ljudske šole na Dolu (nadučitelj tovariš Ant. Gnus). Ta šola je ena najvišje ležečih na Spod. Štajerju. Nahaja se na hribu, blizu 900 m visokem. Šola že obstaja od leta 1904.

Tržaške vesti.

—t— Vojna razstava. Sredi tega meseca otvorijo v Trstu vojno razstavo, ki se zanjo vrše že obsežne priprave. Tudi tržaške šole vseh kategorij se udeležijo te razstave, takisto se je udeležijo nekatere slovenske učiteljske organizacije. Vsa dela vodi razstavní odbor, ki mu je izmed slovenskega tržaškega učiteljskega član tov. Miroslav Pretnar, ravnatelj c. kr. pripravnice srednjih šol.

—t— Nova slovenska šolska berila za vso Primorsko izidejo na iniciativo c. kr. namestništva v Trstu. Za sedaj izidejo k že uvedenim berilom le dodatki, ki se posebe ozirajo na Primorsko. Slovensko učitelstvo je s priznano vestnostjo poskrbelo, da so rokopisi že zbrani. Treba je le še končne redakcije, in delo bo zrelo za tisk.

—t— Tovariš Vinko Engelman s C. M. šole leži že dlje časa bolan. — Vrlemu tovarišu, za vsako šolsko in narodno prireditve vneto in požrtvovalno delavnemu slovenskemu možu želimo od vsega srca skorajšnjega popolnega okrevanja, da mu bo že v bližnji bodočnosti mogoče svojo agilitnost in nesebičnost zopet posvetiti moralni in materialni blaginji tržaških Slovencev!

Splošni vestnik.

Javna morala — konfiscirana! V Deveti deželi izhaja učiteljsko glasilo, ki je hotelo v 10. letošnji številki objaviti v uvodniku nekaj umestnih in nujno potrebnih besed in pripomb o javni morali. Toda strogi gospod cenzor je tiste umestne in nujno potrebne besede in pripombe o javni morali energično prečrtal z rdečim svinčnikom, hoteč nemara s tem nazorno pokazati, kako bi moralo biti v Deveti deželi vse belo — čisto, kar pa dandanes žalibog ni! — Vzlic temu se pa utegne v kratkem času zgoditi, da pride v Deveto deželo nekonfiscirana beseda o konfiscirani javni morali!

Le odkritosrčno! „Slovenec“ je z lepimi besedami in poln navdušenja pozdravljaj slovensko tržaško mladino, ki je prišla z ogroženega našega ozemlja, z obali sinje Adrije k nam, da nastopi v dobrodelne namene na odru ljubljanskega gledališča v lepi igrici. Pozdravljamo ono mladino, „ki jo je narod z lastnimi žulji in najskromnejšimi sredstvi iztrgal iz žrela laškega potujčevanja in mora naše ljudsko šolstvo podpirati dosedaj s svojim lastnim skupaj z beračenim denarjem. Tako govori „Slovenec“ z dne 21. maja 1917. Kdo je tisti činitelj, ki trga iz žrela italijanskega potujčevanja našo milo slovensko mladino tam doli ob Jadranskem morju ter ji vzdržuje šole, kjer se vzgojuje in poučuje v materinem jeziku, pa „Slovenec“ ne omenja niti z besedico in se menda namenoma ogiblje imenovati z imenom našo šolsko družbo. Pa ne, da bi se sramoval minulih dni?